

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені М.П.ДРАГОМАНОВА**

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

Директор Інституту педагогіки і психології

_____ Т.О.Олефіренко

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

Вибіркової навчальної дисципліни

Культура мовлення і виразне читання

освітнього рівня бакалавр
галузь знань 01- Освіта
спеціальності 012 - Дошкільна освіта
шифр за навчальним планом СВ 01

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми “Основи культури і техніки мовлення”, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова від “____” _____ 20____ року, протокол №____.

Розробники програми: Барахтян М.М., доцент, кандидат пед. наук кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М.П.Драгоманова

Затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

“____” _____ 20____ року, протокол №____

Завідувач кафедри

(підпис) (Шевнюк О.Л.)
(прізвище та ініціали)

Опис дисципліни
Шифр дисципліни СВ 01

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 - Освіта	Кількість кредитів - 3		Методи навчання пояснювально-ілюстративний проблемно-пошуковий творче завдання
Спеціальність 012 - Дошкільна освіта	Загальна кількість годин		
	<i>Денна - 90</i>	<i>Заочна -</i>	
Освітній рівень: бакалавр	Лекції		
	14	6	
вибіркова	Семінарські (практичні) заняття		
	20	4	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом – 1	Лабораторні заняття		Форми поточного контролю тестування оцінювання практичних завдань
	Індивідуальні заняття		
Семестр – 1	год на студента		
	Самостійна робота		
Тижневе навантаження (год) аудиторне – 2 самостійна робота- 3	56	80	Форма підсумкового контролю залік
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС		
Мова навчання - українська			

Предмет вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами сутності комунікативних якостей літературної мови, виразного читання творів художньої літератури та їх значення в професійній педагогічній діяльності..

Міждисциплінарні зв'язки – сучасна українська літературна мова, дитяча література, основи риторики.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: вироблення у студентів практичних умінь і навичок здійснювати мовленнєву комунікацію, засвоїти методику підготовки різножанрових творів художньої літератури до виразного читання й розказування, володіти майстерністю публічних виступів.

Завдання: засвоїти знання, що розкривають специфіку літературної мови, її основні комунікативні ознаки та нормативні рівні;

- усвідомити основні чинники, що сприяють підвищенню рівня мовленнєвої культури особистості; - виробити практичні навички техніки мовлення, підпорядкування засобів логічної й емоційної виразності основній меті озвученого тексту;
- здійснювати літературознавчий і виконавський аналіз творів художньої літератури до їх виразного читання і розказування;
- досконало володіти засобами внутрішньої техніки мовлення (творчим баченням, уявою, фантазією, мімікою і жестами, спілкуванням та мелодикою мовлення);
- навчитися, використовуючи свої знання і досвід майстрів художнього слова, продукувати тексти з обраної теми в різних комунікативних ситуаціях;
- виробити уважне і критичне ставлення до свого мовлення і суспільної мовної практики.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні

ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати

ПРН3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності

ПРН10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ГНУ13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й значення в навчально-виховному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 год.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Ауд	Лекц	Сем	Лаб	СРС	Ауд	Лекц	Прак	Лаб	СРС
	Модуль 1 Теоретичні основи культури мовлення										
	Культура мовлення як компонент педагогічної майстерності		2	2							
	Комунікативні ознаки та норми культури мовлення		2	4				2	1		
	Стилі мови, мовлення та спілкування		2	2				1			
	Модуль 2 Виразне читання творів художньої літератури										
	Техніка мовлення		2	2				1			

	Засоби логічної та емоційної виразності мовлення		2	2				1	1		
	Виразне читання різножанрових творів художньої літератури		4	8				1	2		
Разом:		34	14	20		56		6	4		80

IV. Зміст дисципліни

Назва модулів, тем та їх зміст	К - ть год.	
	Всього	Лекцій
Модуль 1. Теоретичні основи культури і техніки мовлення	34	14
<p>ТЕМА 1. Мовленнєва культура вчителя як компонент педагогічної майстерності</p> <p>Культура мовлення як предмет вивчення нової лінгвістичної дисципліни. Розвиток теорії і практики культури мовлення. Система основних понять культури мовлення. Місце, значення культури і техніки мовлення в професійній діяльності вихователя.</p>		2
<p>ТЕМА 2. Комунікативні ознаки та норми культури мовлення.</p> <p>Правильність мовлення. Норми літературної мови, функції структурно-мовних типів. Норми наголосу. Причини відхилення від літературних норм.</p> <p>Точність мовлення. Умови, при яких досягається точність мовлення.</p> <p>Логічність мовлення. Логічність предметна і понятійна, їх взаємозв'язок.</p> <p>Чистота мовлення. Причини порушення чистоти мовлення, способи їх усунення.</p> <p>Доречність мовлення. Доречність стильова, контекстуальна, ситуаційна..</p> <p>Багатство мовлення. Критерії оцінки багатства мовлення. Лексичне, семантичне багатство мовлення.</p> <p>Виразність мовлення. Умови, при яких досягається виразність мовлення.</p>		2
<p>ТЕМА №3. Стилї мови, мовлення і спілкування</p> <p>Стилї мови й мовлення в їх відношенні до культури мовлення.</p> <p>Стилї мови, їх різновиди і взаємозв'язок. Стилї спілкування.</p>		2
Рекомендовані інформаційні джерела		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів,: Світ, 1990. 2. Кисіль Г.Г. та ін. Культура сучасної літературної мови. Навчальний посібник. – Київ. , 2005. 3. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика. – К. : Вежа, 1994 		

Модуль 2. Виразне читання творів художньої літератури		
<p>ТЕМА 4. Техніка мовлення</p> <p>Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії. Загальні поняття, складові частини. Значення техніки мовлення в професійній діяльності педагога.</p> <p>ТЕМА 5. Засоби логічної та емоційної виразності</p> <p>Засоби логіко – емоційної виразності читання й мовлення.. Значення засобів логіко-образної виразності читання й мовлення в основі культури мовлення.</p> <p>Паузи, їх роль і значення в мовленні. Різновиди, тривалість і відтворення мовних тактів.</p> <p>Логічна пауза, її значення, функціонування. Психологічна пауза, її значення, функціонування. Різновиди психологічної паузи як стимули до правильного визначення її в тексті (настороження, пригадування, роздуму, піднесеності, спонукальна тощо).</p> <p>Логічний наголос. Логічна функція наголошених слів. Значення і функціональні особливості логічних наголосів. Тактові та головні логічні наголоси, позначення їх на письмі. Правила визначення тактових логічних наголосів.</p> <p>Бачення, уявлення, ставлення як відправні точки у творчій діяльності мовця.</p> <p>Загальна характеристика підтексту (мети). Особливості передачі підтексту в процесі мовлення. Жест і словесна дія мовця.</p> <p>Внутрішньо емоційний стан і зовнішньо виражальні засоби оратора.</p> <p>Спілкування як засіб контакту з аудиторією. Форми спілкування (пряме (безпосереднє), опосередковане й моноспілкування) та їх залежність від мети і жанру словесної дії.</p> <p>Мелодика мовлення, її значення для вираження змісту фрази.</p> <p>Темп мовлення, його значення в словесній діяльності. Залежність темпу мовлення від змісту публічного виступу, способу, умов і форми висловлювання, складу і віку слухачів.</p>	2 2	
<p>ТЕМА 6. Виразне читання різножанрових творів художньої літератури</p> <p>Первинне ознайомлення з текстом. Жанрові особливості твору. Літературознавчий і виконавський аналіз твору. Партитура тексту.</p> <p>Особливості звучання байки і казки.</p> <p>Виконання прози, поетичних та драматичних творів.</p> <p>Художня розповідь вихователя. Різновиди художньої розповіді залежно від теми та способу викладу оповідного матеріалу. Основні вимоги до художньої розповіді.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Барахтян М.М. Основи культури і техніки мовлення. – Київ, 2010. 2. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, : Світ, 1990. 3. Капська А.Й. Виразне читання. – К, : Вища школа, 1986. 4. Кисіль Г.Г. та ін. Культура сучасної літературної мови. 	4 !	

Навчальний посібник. – Київ, , 2005.

. 5.Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика. – К, : Вежа, 1994

4.2. Плани семінарських занять

	Модуль 1. Теоретичні основи культури і техніки мовлення	Год.
	1.Культура мовлення як компонент педагогічної майстерності	2
	2.Комунікативні ознаки та норми культури мовлення	4.
	3.Стилї мови, мовлення та спілкування	2
	Модуль 2 Виразне читання творів художньої літератури	
	4.Техніка мовлення	2
	5.Засоби логічної та емоційної виразності мовлення	2
	6.Особливості виконання творів художньої літератури різних за жанрами	8
	Всього	20
	Рекомендовані інформаційні джерела	
	1.Барахтян М.М. Основи культури і техніки мовлення. – Київ, 2010.	
	2.Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів,: Світ, 1990.	
	3.Капська А.Й. Виразне читання. – К,: Вища школа, 1986.	
	4.Кисіль Г.Г. та ін. Культура сучасної літературної мови. Навчальний посібник. – Київ, , 2005.	
	. 5.Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика. – К, : Вежа, 1994	

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Форми звітності
1.	Підготовка виступу «Мова – душа народу»	Опитування
2..	Виконання творчих і практичних завдань з культури мовлення.	Опитування
3.	Переклад текстів професійного спрямування з іншої мови.	Опитування
4..	Створення партитури текстів	Перевірка
5.	Виразне читання творів художньої літератури	Опитування

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

№ п/п	Вид діяльності	Бали
	Реферативний виступ «Мова – душа народу»	10
	Виконання творчих і практичних завдань з культури мовлення	20
	Переклад тексту професійного спрямування з російської мови на українську	10
	Виконання тестових завдань Модуль 1	15
	Виразне читання текстів художньої літератури (байка, поезія, проза)	30
	Виконання тестових завдань Модуль 2	15
	Поточний рейтинговий бал	100

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Бали
1	Підсумковий рейтинговий бал - залік	100

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Високий рівень [90 -100 балів, відмінно].

Студент вільно оперує термінологічним апаратом з даної дисципліни, засвоїв основні комунікативні ознаки і норми літературного мовлення.

Укладає тексти різних стилів мовлення з певної теми і для різних ситуацій.

Бездоганно володіє технікою мовлення, засобами логічної та емоційної виразності.

Володіє методикою виразного читання різножанрових творів художньої літератури.

Здійснює самоаналіз та контроль мовленнєвої комунікації.

Достатній рівень [70 – 79 балів С (добре), 80-89 балів В (дуже добре)].

Студент володіє теоретичним матеріалом і літературним мовленням: визначає основні комунікативні ознаки і норми культури мовлення, стилі мови і спілкування. Засвоїв компоненти техніки мовлення, засоби логічної та емоційної виразності. Опанував методику підготовки творів художньої літератури до виразного читання.

Задовільний рівень [60 (E) – 65 (D)].

Студент володіє теоретичним матеріалом на репродуктивному рівні: недостатньо засвоїв основні комунікативні ознаки і норми культури мовлення, стилі мови і спілкування, техніку мовлення й шляхи удосконалення мовленнєвої культури.

Студент не може самостійно розробляти партитуру тексту для виразного читання творів художньої літератури та їх виконання.

Низький рівень (FX)

Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно або зовсім не володіє, не може робити висновки, узагальнення теоретичного матеріалу, а також застосовувати набуті знання в процесі виконання практичних завдань, має низький рівень комунікативної грамотності, недостатньо сформовані навички культури мовлення і спілкування.

Не володіє методикою виразного читання різножанрових творів художньої літератури.

Незадовільний рівень (F)

Студент володіє навчальним матеріалом фрагментарно або зовсім не володіє, не може робити висновки, не застосовує набутих знань при виконанні практичних завдань, не сформовані навички культури мовлення і спілкування.

Студент зовсім не володіє методикою виразного читання творів художньої літератури.

Студент не опанував змісту навчальної дисципліни в обсязі, передбаченому галузевим стандартом вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

У1.Навчально-методична карта дисципліни “Культура мовлення і виразне читання ”

Всього – 90 год., лекції – 14 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 56 год.

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Модулі	Модуль №1										Модуль №2									
Лекції																				
Дати																				
Теоретичні розділи	Теоретичні основи культури мовлення										Виразне читання творів художньої літератури									
Теми лекцій	Вступ. Теоретичні передумови розвитку культури мовлення.					Комунікативні ознаки культури мовлення та стилі мови					Техніка мовлення та засоби логіко-емоційної виразності					Читання текстів і художня розповідь				
Практичні заняття	Комунікативні засоби культури мовлення		Стил мови і типи спілкування			Комунікативні ознаки і норми культури мовлення		Стил мови і типи спілкування			Техніка мовлення в професійній діяльності педагога		Засоби логіко-емоційної виразності в процесі читання й розказування			Інтерпретація художніх творів (байка, поезія, проза)				
Самостійна робота	Конспектування навчальних джерел					Основні ознаки культури мовлення Характеристика стилів мови					Система вправ з артикуляційної гімнастики. Розробка партитури текстів					Робота над байкою, казкою, прозою, лірикою				
Види контролю	Нормативні рівні та ознаки культури мовлення/ перевірка тестових і творчих завдань					Переклад текстів різних стилів мови.					Вимовляння скоромовок Перевірка партитури текстів Виконання творів художньої літератури на пам'ять.									

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Основна:**

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. – Львів : Світ, 1994.
2. Антонечко - Давидович Б.Д. Як ми говоримо. – К,: Либідь, 1991.
3. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів,: Світ, 1990.
4. Білоусенко П.І. та ін. Учїться висловлюватися, - К,: Рад школа,1990.
5. Бурячок А.А. Що змінилося в українському правописі. -Київ,: Наукова думка.1997.
6. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. – К,: Вища школа,1989.
7. Головин Б.Н. Основи культури речи. – М, : Наука, 1988.
8. Гуревич С.С. Основи риторики. – К, : 1978.
9. Декларація про державний суверенітет України (розділ У111. Культурний розвиток). – К, : 1990.
10. Іванишин В.П. та ін. Мова і нація. – Дрогобич, 1990.
11. Капська А.Й. Виразне читання. – К, : Вища школа, 1986.
12. Караман С.О. та ін. Українська мова. Поглиблений етап вивчення. Навчальний посібник у двох книгах. – Київ. „, Магістр”. 1998.
13. Кисіль Г.Г. та ін. Культура сучасної літературної мови. Навчальний посібник. – Київ. , 2005.
14. Коваль А.П. Ділове спілкування. – К, : Либідь, 1992.
15. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. – К, : Вища школа, 1982.
16. Коваль А.П. Слово про слово. – Київ, Рад школа, 1986.
17. Конституція України (Стаття 10). – К., 1996.
18. Культура української мови. Довідник. – К, : Либідь, 1990.
19. Леонова М.В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. – К, : Вища школа, 1983.
20. Молдованов М.І. Сучасний діловий документ. – К. , 1992.
21. Олійник О.Б. Світ українського слова. – К, : Хрещатик, 1994.
22. Паламар Л.М. Мова ділових паперів. – К, : Либідь, 1994.
23. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика. – К, : Вежа, 1994.
24. Плющ М.Я. Українська мова : Фонетика. Орфографія. Морфологія. –К, : МАУП, 1995.
25. Пономарів О.Д. Життя духовного слова // Молодь України. – 1990-1992.
26. Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української мови. – К, : Либідь, 1993.
27. Русанівський В.М. Мова в нашому житті. – К, : Наукова думка, 1989.
28. Томан Іржі Мистецтво говорити. – К, : Політвидав України, 1989.
29. Чак Є.Д. Складні питання граматики та орфографії. – К, : Рад школа, 1978.
30. Черкашин Р.О. Художнє слово на сцені. – К, : Вища школа, 1989.

Додаткова

31. Ганич Д.І. Словник лінгвістичних термінів. – К, : Вища школа, 1985.
32. Гринчишин Д.Г. Словник паронімів української мови. – К, : Рад школа, 1986.
33. Деркач П.М. Короткий словник синонімів української мови. – К., 1994.
34. Короткий тлумачний словник української мови. – К., 1978.
35. Олійник І.С. та ін. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. К, : Рад школа, 1971.
36. Полюга Л.М. Словник антонімів. – К, : Рад школа, 1987.
37. Російсько-український словник синонімів / За ред. М.М.Пилинського. – К, : Освіта, 1995.
38. Російсько-український словник складної лексики / За ред. С.Караванського . – К., 1998.

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20___/20___ н.р.